

VT28 ESITTELY SEURAKUNNILLE – LISÄTIETOSIVUT

1. Dia: Otsikko

2. Dia: Miksi Raamattua käännetään yhä uudestaan?

- Kieli muuttuu. Tarvitaan uusia käännöksiä, jotta Raamatun sanoma pysyisi ymmärrettävänä.
- Raamattu on nykyään painetun kirjan lisäksi puhelimessa ja äänikirjana.

3. Dia: Erilaisia käännöksiä

- Esimerkki siitä, miten kieli muuttuu ja miksi Raamatun jatkuva kääntäminen on tarpeellista

4. Dia: VT2028 -hanke

- Vanha testamentti VT2028 käännetään Raamatun hepreasta ja arameasta. Hankkeessa ei olla tekemässä uusittua käännöstä jonkin aiemman suomennoksen pohjalta vaan täysin uusi käännös lähtien alkukielestä.
- Nykyihmiset ovat tottuneet ajattelemaan Raamattua kirjana, mutta Vanhan testamentin syntyaikoihin tai edes ajanlaskun alussa ei ollut vakiintunutta käsitystä yhdestä tekstikokoelmasta. Vanhan testamentin tekstit säilyivät lukuisissa erillisissä kirjakääröissä, joiden ajoittaminen on monimutkaista.
- Hepreankielisten tekstien osalta olemme pitkälti yli tuhat vuotta myöhempien keskiaikaisten käsin kirjoitettujen kirjojen varassa, jotka eivät aina edusta varhaisinta tekstimuotoa, vaikka edustaisivatkin yhtä muinaista tekstimuotoa.
- Tutkimuksessa saadaan jatkuvasti uutta tietoa Vanhan testamentin alkukielisistä teksteistä. Samalla kaikista kirjoista ei ole olemassa tieteellistä editiota, jossa olisi punnittu eri käsikirjoitusten lukutapoja ja päätelty, mikä on varhaisin tekstimuoto. On siis vaikea sanoa, mikä Vanha tai vanhin testamentti on.

- VT2028-käännöksessä käytettävä pohjateksti perustuu tieteellisiin editioihin. VT2028 käännetään nk. masoreettisesta tekstistä, joka on julkaistu tieteellisesti toimitetuissa laitoksissa Biblia Hebraica Stuttgartensia (BHS) ja Biblia Hebraica Quinta (BHQ). Masoreetit olivat keskiajalla toimineita juutalaisia kirjanoppineita, jotka kehittivät raamatunheprean kirjoitusjärjestelmää esimerkiksi lisäämällä siihen vokaalimerkit.
- VT2028-käännöksessä masoreettisesta tekstistä poiketaan vain painavista filologisista syistä, kun on syytä epäillä, että masoreettisessa tekstissä on virhe. Poikkeama perustuu antiikin ajan muihin tekstilähteisiin.
- Jos jonkin kohdan merkitys on hepreankielisessä tekstissä epäselvä, VT2028-käännökseen tehdään siitä selittävä alaviite, joka Raamattu.fi-palvelussa ja Piplia-sovelluksessa aukeaa tekstiyhteyteen.
- Kääntämisen onnistumiseksi on tiedostettava myös se todellisuus ja tutkimustilanne, missä olemme, ja tehtävä käytännöllisiä ratkaisuja, jotka perustuvat parhaalla mahdollisella tavalla jo tehtyyn tutkimukseen.
- Hanke rahoitetaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja yksityislahjoittajien tuella.

5. Dia: Tavoitteena Raamattu monipuoliseen käyttöön

- Vanha testamentti VT2028 suomennetaan uudelleen alkukielestä puhelimen ja muiden mobiililaitteiden käyttäjille.
- Kääntämisessä otetaan huomioon puhelimen pieni ruutu ja käyttötilanne. Kääntämistä ohjaa myös se, että teksti on lukemisen lisäksi tarkoitettu ääneen luettavaksi ja kuunneltavaksi.

6. Dia: Rikasta ja ymmärrettävää kieltä

- Periaatteena on, että VT2028-käännöstä voi lukea ja ymmärtää ilman Googlea, sanakirjaa tai välitöntä teologin apua.
- Samalla tarkoitus on välittää alkukielen merkitykset rikkaalla ja ymmärrettävällä suomen kielellä. Kyseessä ei ole selkokielinen käännös.
- Tavoitteena on, että ei piiloteta merkityksiä uskonnollisen erikoissanaston taakse (kuten vaikkapa ”vanhurskas”), myös moni esimerkiksi maatalouskulttuuriin liittyvä sana myös vanhentunut.
- Käännös ei kuitenkaan ole selkokieltä tai yksinkertaistettua kieltä.

Esimerkkejä vaikeista sanoista:

- Maataloussanasto: kuurna, ies, ruumen/akana, viskain, kaitsea jne.
- Uskonnollista sanasto: armo, synagoga, evankeliumi, ilmestys, lunastus jne.

7. Dia: Kuka kääntää 1

- Käännöksen ohjausryhmä lukee kaikki käännösluonnokset jaksoittain ja antaa niistä palautetta yhteisessä Paratext-ohjelmassa. Ohjausryhmässä on edustettuna kaikki kirkkokunnat, mikä voi näkyä tiettyjen tekstikohtien muotoiluissa.
- Ohjausryhmän rooli on antaa suosituksia. Loppuvaiheessa tekstin viimeistelyn tekee Pipliseuran hankkeen johtoryhmä yhdessä kääntäjien kanssa. Pipliseuran hallitus vahvistaa käännöksen ennen julkaisua.

8. Dia: Kuka kääntää 2

- Kääntäjät: eksegetiikan asiantuntija TT Hanna Vanonen ja kieliasiantuntija FT Tuomas Juntunen sekä Psalmien osalta eksegetiikan asiantuntija TT, FM Kirsi Valkama ja kieliasiantuntija FT Katja Seutu.
- Ekumeenisen ohjausryhmän jäsenet: Vanhan testamentin ja lähialojen tutkimuksen professori Jutta Jokiranta (ev.lut.), hiippakuntadekaani dosentti Marko Marttila (ev.lut.), raamattuteologian kouluttaja TM Mika Aspinen (ev.lut.), TT Juho Sankamo (kat.), isä Hariton (TM Kari M. Ranttilä, ort.), Th.M. Esa Hyvönen (SVKN) ja suomen kielen professori Hanna Lappalainen.
- Hankkeen johtoryhmä: FM Terhi Huovari, hankkeen vetovastuu; TT Seppo Sipilä, käännöstyön ohjaus; TT Markku Kotila, vanhempi teologinen asiantuntija; FM Antti Siukonen, tekniset ratkaisut ja TT Petri Merenlahti, toiminnanjohtaja.

9. Dia: Käännöksen testaaminen

- Käännöksen testaaminen on saumaton osa käännösprosessia: jokainen VT2028-käännöksen jakso testataan tuoreeltaan tavallisilla lukijoilla.
- Kääntäjät ja projektiryhmä hyödyntävät saatua palautetta samalla, kun se esitellään ohjausryhmälle. Testipalaute otetaan huomioon käännöstekstin viimeistelyssä.

- UT2020-projektissa testaukseen osallistui lähes 3 000 testaajaa. VT2028-käännöksessä testaamisen laajuus muodostuu myös huomattavaksi.
- Testaukseen voi osallistua kuka tahansa kiinnostunut ilmoittautumalla testaajalistalle. Lisäksi hankkeen eri vaiheissa järjestetään laadullisia ryhmätestauksia sekä todennäköisesti kääntämisen loppuvaiheilla myös ulkopuolisen toimijan toteuttama väestöedustava tutkimus.
- Voit ilmoittautua testaajaksi piplia.fi/vt2028-testiryhma

10. Dia: Esimerkki 1. Mooseksen kirjasta

”Aluksi Jumala loi taivaan ja maan. Maa oli vielä tyhjää täynnä. Pimeys peitti syvät vedet, joiden päällä Jumalan henki väreili.

Jumala sanoi: »Valo, syty!» Valo syttyi, ja Jumala näki, että niin oli hyvä. Niinpä hän erotti valon pimeydestä. Jumala nimesi valon päiväksi ja pimeyden yöksi. Tuli ilta ja tuli aamu. Näin kului ensimmäinen päivä.

Jumala sanoi: »Nyt tarvitaan kaartuva kansi vesien keskelle erottamaan vedet toisistaan.» Niinpä Jumala teki kuvun ja erotti osan vesistä sen alapuolelle, osan sen yläpuolelle. Näin tapahtui, ja Jumala nimesi kuvun taivaaksi. Tuli ilta ja tuli aamu. Näin kului toinen päivä.

Jumala sanoi: »Vedet taivaan alla, kokoontukaa yhteen paikkaan, niin että kuiva pohja tulee näkyviin.» Näin tapahtui. Jumala nimesi kuivan pohjan maaksi ja yhteen kokoontuneet vedet meriksi. Hän totesi, että niin oli hyvä.”

(1. Moos. 1:1-10)

11. Dia: Esimerkki Jobin kirjasta

”Silloin Job nousi, repi päällysviittansa ja leikkasi hiuksensa. Hän putosi polvilleen ja sanoi: Alastomana minä tulín äitini kohdusta

ja alastomana minä palaan maan syliin.

Jumalan antoi ja Jumala otti –

kiitetty on Jumalan nimi!

Kaiken tämän keskellä Job ei tehnyt syntiä eikä syyttänyt Jumalaa.”

(Job. 1:20-22)

12. Dia: Hankkeen eteneminen

- Vuonna 2020 julkaistiin **Uusi testamentti**
- Vuonna 2024 julkaistiin **Psalmit**
- UT2020-käännös lisäsi Raamatun käyttöä 47 %:lla*

13. Dia: Hankkeen nykyhetki

- Ensimmäinen Mooseksen kirja ja Jobin kirja julkaistaan 23.10.25
- Lue tai kuuntele ilmaiseksi: Piplia-sovellus ja www.raamattu.fi
- Koko Vanha testamentti on valmis vuonna 2028

14. Dia: Vanhan testamentin kääntäminen jatkuu!

- Tue raamatunkääntämistä Suomessa ja [lahjoita!](#)
- Kuuntele [podcast](#), missä käännöksen tekijät kertovat oivalluksistaan Raamatun parissa.
- [Tule mukaan testaajaksi!](#)
- www.piplia.fi

15. Dia: Lisätietoja

- [VT2028 - Vanha testamentti käännetään uudelleen – Piplia](#)
- [Psalmit 2024 - Piplia](#)
- [UT2020 - Uusi testamentti alkukielestä mobiilikäyttäjille - Piplia](#)